

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Beleidslijn kust 2015

Randvoorwaarden voor initiatieven
(vanuit waterveiligheid)

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Achtergrond	4
1.2	Doel	5
1.3	Status	6
1.4	Andere belangen in het kustfundament	6
2	Toepassingsgebied	8
3	Rijksbeleid voor de waterveiligheid van de kust	10
3.1	Inleiding	11
3.2	Veilige primaire waterkeringen	12
3.3	Zandig systeem op orde	15
4	Rollen en verantwoordelijkheden waterveiligheid	17
4.1	Wettelijk kader	18
4.3	Samenloop van bevoegdheden	21
5	Toetsen van initiatieven	22
5.1	Inleiding	23
5.2	Uitwerking beleidsdoelen in voorwaarden op hoofdlijnen	24
5.3	Toelichting	25
	Bijlage: Begrippenlijst	29
	Colofon	30

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Voor u ligt de 'Beleidslijn kust 2015; randvoorwaarden voor ontwikkelingen vanuit waterveiligheid'. Deze beleidslijn vervangt de 'Beleidslijn kust' die het rijk in 2007 uitbracht. De beleidslijn formuleert op hoofdlijnen randvoorwaarden voor initiatieven met een ruimtebeslag in het kustfundament, beredeneerd vanuit de beleidsdoelen voor waterveiligheid zoals deze zijn omschreven in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en het Nationaal Waterplan 2009-2015 (NWP). Het gaat zowel om het waarborgen van de veiligheid van de primaire keringen als om het op orde houden van het zandig systeem.

Waarom herzien?

In 2013 brachten de bij de kust betrokken overheden de 'Nationale Visie Kust' uit. Zij formuleren daarin als belangrijkste doel dat de kust in de toekomst veilig blijft en aantrekkelijker en economisch sterker wordt. Eén van de manieren om dat te bereiken is het slimmer benutten van de ruimte in de kustzone en het creatiever stimuleren van multifunctioneel ruimtegebruik, zoals nieuwe combinaties van veiligheid en andere functies. Overheden moeten daarvoor intensiever samenwerken, waarbij de verantwoordelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling en natuur (provincie en gemeenten) en waterveiligheid (rijk en waterschappen) blijven zoals ze zijn. Een voorbeeld van het slim benutten van ruimte is de toepassing van innovatieve meegroeiconcepten. Met de nieuwe beleidslijn wil de rijksoverheid meer ruimte bieden voor meervoudig gebruik van keringen en meegroeiconcepten, voor zover deze niet strijdig zijn met de veiligheid en de mogelijkheden voor onderhoud van de kust.

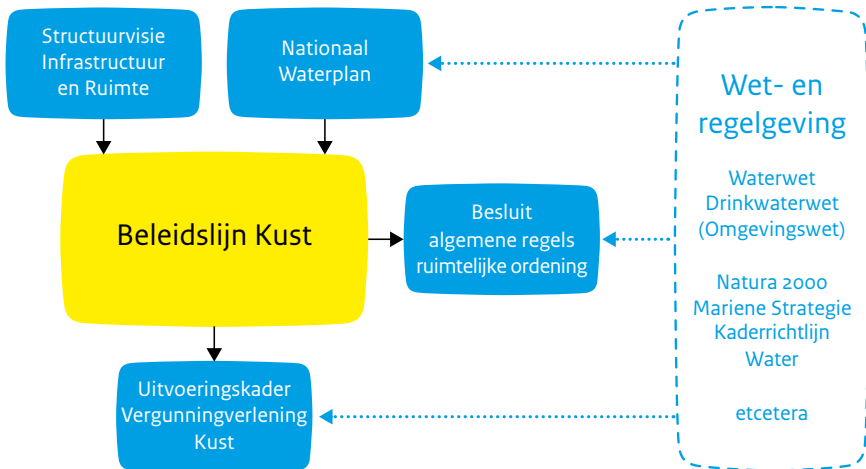
Behalve het uitbrengen van de Nationale Visie Kust, is het van kracht worden van de SVIR in 2012 een belangrijke reden voor het herzien van de Beleidslijn kust 2007. Deze structuurvisie geeft invulling aan het streven van het kabinet naar deregulering en decentralisatie van de ruimtelijke ordening. Het aantal nationale belangen waarvoor ruimte nodig is, is teruggebracht van 39 naar 13 (zie tabel 1). In 2014 is hieraan de drinkwatervoorziening als nationaal belang toegevoegd ('Beleidsnota Drinkwater'). Buiten deze belangen hebben decentrale overheden beleidsvrijheid. Ruimte voor waterveiligheid blijft een zaak van nationaal belang, maar de zorg voor ruimtelijke ordening en natuur wordt vooral overgelaten aan gemeenten en provincies (decentraal, tenzij). Waterschappen behouden hun eigen taken en bevoegdheden op het gebied van waterveiligheid.

Door de decentralisering sloot de in 2007 uitgebrachte Beleidslijn kust niet meer geheel aan op het vigerende beleid. Die beleidslijn beschreef het beleid vanuit zowel doelen voor waterveiligheid als voor ruimtelijke ordening.

1.2 Doel

Deze Beleidslijn kust 2015 vertaalt het nationale waterveiligheidsbeleid voor de kust in voorwaarden die op hoofdlijnen aan initiatieven in het kustfundament worden gesteld. Onder initiatieven worden ingrepen of activiteiten verstaan die ruimte in beslag nemen. Bovendien beschrijft de beleidslijn verantwoordelijkheden van de verschillende overheden op het gebied van waterveiligheid.

Met deze beleidslijn wil het rijk bijdragen aan het bereiken van de doelstelling 'een veilige, aantrekkelijke en economisch sterke kust' uit de Nationale Visie Kust. Dit is een verantwoordelijkheid van alle bij de kust betrokken overheden en daarvoor is samenwerking, overleg en regionaal maatwerk essentieel. De beleidslijn biedt input voor wat betreft waterveiligheid, maar uiteraard spelen er veel meer belangen die afgewogen moeten worden bij ruimtelijke ontwikkelingen. De integrale afweging van alle relevante aspecten vindt onder meer plaats in (gebiedsontwikkelings)projecten waar de betrokken spelers rond de tafel zitten. Hierbij hebben provincies en gemeenten een sturende rol.

Figuur 1.1 De Beleidslijn kust vertaalt de beleidsdoelen voor waterveiligheid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte naar voorwaarden op hoofdlijnen. Deze zijn nader uitgewerkt in het Uitvoeringskader Vergunningverlening Kust en in het Barro.

1.3 Status

Deze beleidslijn is tot stand gekomen in overleg met provincies, gemeenten en waterschappen.

Bij de uitoefening van zijn eigen wettelijke taken zal het rijk de beleidslijn, in combinatie met het Uitvoeringskader Vergunningverlening Kust, toepassen bij de bevoegdheid tot vergunningverlening op basis van de Waterwet (in de toekomst onderdeel van de Omgevingswet). Dit uitvoeringskader zal in 2015 worden geactualiseerd, zodat deze aansluit bij de nieuwe beleidslijn.

Om de consistentie van het beleid in verschillende beheergebieden te bevorderen, verzoekt het rijk de waterschappen om de beleidslijn en het uitvoeringskader als bouwsteen te gebruiken bij de verdere ontwikkeling van hun beleid ten aanzien van regelgeving, vergunningverlening en handhaving.

Het belang van waterveiligheid wordt tevens geborgd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Hierin staat hoe nationale belangen moeten doorwerken in de ruimtelijke plannen van decentrale overheden. Om ervoor te zorgen dat de inhoud van de Beleidslijn kust juridisch bindend doorwerkt naar gemeentelijke bestemmingsplannen en provinciale inpassingsplannen, zal het Barro op grond van de beleidslijn worden herzien.

1.4 Andere belangen in het kustfundament

In de nieuwe Beleidslijn kust staat het nationale belang waterveiligheid centraal. Uiteraard zijn er meer nationale belangen relevant voor de kust en moeten ook deze belangen worden afgewogen bij het beoordelen van initiatieven. Hiervoor zijn echter andere kaders beschikbaar, zoals de wet- en regelgeving en het beleid volgend uit de Europese Kaderrichtlijn Water, de Kaderrichtlijn Mariene Strategie en de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Deze kaders zijn weergegeven in onderstaande tabel. De beleidslijn gaat niet nader op deze kaders in. Wel worden ze doorvertaald in het geactualiseerde Uitvoeringskader vergunningverlening kust.

Voorbeeld: het belang van het kustfundament voor drinkwater

In de Drinkwaterwet is vastgelegd dat de drinkwatervoorziening een publieke taak is en een dwingende reden van groot openbaar belang. De drinkwaterbedrijven beheren voor de drinkwatervoorziening ruim 15 duizend hectare duingebied. De beschermde grondwatervoorraden in de kuststreek vormen strategische zoetwaterbuffers voor de leveringszekerheid van drinkwater van hoge kwaliteit voor minimaal 6 miljoen burgers en bedrijven in Nederland.

De beheerde duingebieden zijn rijk aan biodiversiteit. Zij behoren tot het Europese netwerk Natura 2000 en het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS).

Natura 2000, EHS en de Drinkwaterwet zijn niet uitgewerkt in de Beleidslijn kust, maar worden wel doorvertaald in het geactualiseerde Uitvoeringskader vergunningverlening kust van Rijkswaterstaat.

	Nationaal belang	Belangrijkste kaders voor realisatie (niet limitatief)
1	Een excellente ruimtelijk-economische structuur van Nederland door een aantrekkelijk vestigingsklimaat in een goede internationale bereikbaarheid van de stedelijke regio's met een concentratie van topsectoren	<ul style="list-style-type: none"> • Structuurvisie (voorheen PKB) • Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR) • Barro: ruimte reserveren voor de veiligheid op vaarwegen
2	Ruimte voor het hoofdnetwerk voor (duurzame) energievoorziening en de energietransitie	<ul style="list-style-type: none"> • Rijksstructuurvisie Windenergie op zee (Partiële herziening van het Nationaal Waterplan 2009) • Structuurvisie Wind op land • Barro
3	Ruimte voor het hoofdnetwerk voor vervoer van (gevaarlijke) stoffen via buisleidingen	<ul style="list-style-type: none"> • Rijksstructuurvisie Buisleidingen • Barro
4	Efficiënt gebruik van de ondergrond	<ul style="list-style-type: none"> • Mijnbouwwet, Waterwet • Structuurvisie Nationaal Waterplan voor borging delfstoffenwinning in de (kust)wateren
5	Een robuust hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen rondom en tussen de belangrijkste stedelijke regio's inclusief de achterlandverbindingen van nationaal belang	<ul style="list-style-type: none"> • Barro • Spelregels van het MIRT en de Tracéwet • Nota Mobiliteit
6	Betere benutting van de capaciteit van het bestaande mobiliteitsstelsel	<ul style="list-style-type: none"> • Wet personenvervoer
7	Het in stand houden van het hoofdnet van wegen, spoorwegen en vaarwegen om het functioneren van het mobiliteitsstelsel te waarborgen	<ul style="list-style-type: none"> • Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2010-2015
8	Verbeteren van de milieukwaliteit (lucht, bodem, water) en bescherming tegen geluidsoverlast en externe veiligheidsrisico's	<ul style="list-style-type: none"> • Wet milieubeheer • Europese richtlijnen (Kaderrichtlijn Water, Kaderrichtlijn Mariene Strategie)
9	Ruimte voor waterveiligheid, een duurzame zoetwatervoorziening en klimaatbestendige stedelijke (her) ontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Waterwet • Drinkwaterwet • Structuurvisie Nationaal Waterplan • Beleidslijn kust • Barro • Beleidsnota Drinkwater • Kaderrichtlijn Water • Kaderrichtlijn Mariene Strategie • Richtlijn Overstromingsrisico's • Beheerplan voor de Rijkswateren
10	Ruimte voor behoud en versterking van (inter)nationale unieke cultuurhistorische en natuurlijke kwaliteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Structuurvisie Nationaal Waterplan • Monumentenwet • Structuurvisie (voorheen PKB) Derde Nota Waddenzee • Visie Erfgoed en ruimte • Barro
11	Ruimte voor een nationaal netwerk van natuur voor het overleven en ontwikkelen van flora- en faunasoorten	<ul style="list-style-type: none"> • Natuurbeschermingswet: Natura 2000-gebieden (circa 50% van de EHS) • Beleidskader spelregels EHS • Biodiversiteitsverdrag en Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen • Structuurvisie (voorheen PKB) Derde nota Waddenzee • Europese Kaderrichtlijn Water • Visie Erfgoed en ruimte • Barro
12	Ruimte voor militaire terreinen en activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> • Barro
13	Zorgvuldige afweging en transparante besluitvorming bij alle ruimtelijke en infrastructurele besluiten	<ul style="list-style-type: none"> • Wetsvoorstel Omgevingswet
14	Een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening	<ul style="list-style-type: none"> • Drinkwaterwet • Beleidsnota Drinkwater (2014)

Tabel 1.1: Nationale belangen uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte en uit de Beleidsnota drinkwater. Voorliggende beleidslijn legt de focus op nationaal belang 'ruimte voor waterveiligheid' (9). Voor andere nationale belangen wordt verwezen naar onder andere de kaders die zijn weergegeven in de tweede kolom.

2 Toepassingsgebied

De Beleidslijn kust 2015 is van toepassing in het kustfundament.

Het kustfundament omvat het gehele zandgebied, nat én droog, dat in zijn totaliteit van belang is als drager van functies in het kustgebied. Het kustfundament wordt zeewaarts begrensd door de doorgaande NAP -20 meterlijn (20 meter onder Normaal Amsterdams Peil). Aan de landzijde omvat het kustfundament alle duingebieden én alle daarop gelegen harde zeeweringen.

De landwaartse grens valt bij smalle duinen en dijken samen met de grens van de waterkering, uitgebreid met de ruimtereservering voor tweehonderd jaar zeespiegelstijging. Daar waar de duinen breder zijn dan de waterkering valt het gehele duingebied binnen het kustfundament (SVIR).

De landwaartse grens van het kustfundament is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, art. 2.3.1. Lid 1).

Figuur 2.1: begrenzing van het kustfundament
(bron: Besluit algemene regels ruimtelijke ordening)

3   Rijksbeleid voor de waterveiligheid van de kust

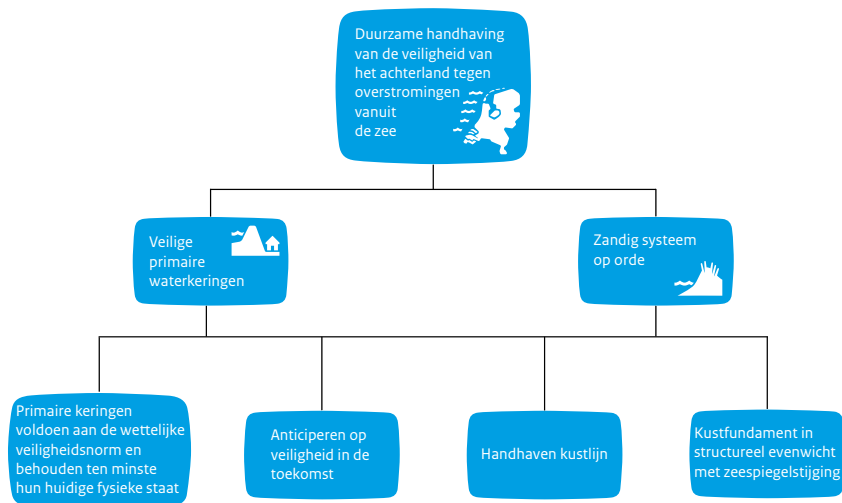

3.1 Inleiding

Het rijksbeleid voor waterveiligheid dat relevant is voor de kust, is verwoord in het Nationaal Waterplan 2009-2015, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012) en de Tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan 2009-2015 (2014). De Tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan 2009-2015 verankert het voorstel voor delta-beslissingen en voorkeursstrategieën die zijn beschreven in het Deltaprogramma 2015. Voorzien wordt dat eind 2015 een geheel nieuw Nationaal Waterplan verschijnt, waarin de wijzigingen zijn opgenomen.

De belangrijkste doelstelling van het rijksbeleid voor de kust is duurzame handhaving van de veiligheid van het achterland tegen overstromingen vanuit de zee. De kustveiligheid wordt geborgd in combinatie met behoud en ontwikkeling van functies van de kust (zoals ecologie, recreatie, beroepsvisserij, zeehavens en zeescheepvaart), zolang deze functies de waterveiligheid niet in gevaar brengen.

Het kustbeleid heeft verschillende subdoelen voor waterveiligheid, die zijn weergegeven in onderstaande figuur. Deze doelen worden hierna toegelicht.

Figuur 3.1: Doelen en subdoelen van het kustbeleid (voor waterveiligheid)

3.2 Veilige primaire waterkeringen

Primaire keringen voldoen aan de wettelijke normen en behouden ten minste hun huidige fysieke staat

Dammen, dijken en duinen langs de kust beschermen het achterland tegen overstromingen. In de Waterwet is vastgelegd aan welke veiligheidsnormen de dijken en duinen (primaire keringen) moeten voldoen. Deze normen zijn gebaseerd op een overschrijdingsfrequentie van maatgevende omstandigheden (hoog water en golven). Dit betekent dat de primaire kering de waterstand die hierbij hoort nog moet kunnen keren.

Het waterstaatswerk en het gebied zeewaarts daarvan vormt 'buitendijks gebied'. Hier gelden geen wettelijke veiligheidsnormen.

In de toekomst (naar verwachting op 1 januari 2017) zullen nieuwe normen in werking treden, die zijn uitgedrukt in overstromingskansen: de kans dat een waterkering, of een deel ervan, faalt en er een overstroming plaatsvindt (zie kader).

Nieuw waterveiligheidsbeleid

In dit beleid staat de bescherming van mensen alsmede de economische waarde centraal. Dit is vertaald in de volgende doelen:

- Iedereen in Nederland achter een primaire waterkering krijgt ten minste een beschermingsniveau van 10-5 per jaar. Dat wil zeggen dat de kans op overlijden als gevolg van een overstroming ten hoogste 1/100.000 per jaar is.
- Er wordt meer bescherming geboden op plaatsen waar sprake is van:
  1. grote groepen slachtoffers;
  2. en/of grote economische schade;
  3. en/of ernstige schade door uitval van vitale en kwetsbare infrastructuur met nationaal belang.

Op basis van deze doelen worden de eisen aan de kering bepaald.

Het nieuwe waterveiligheidsbeleid zorgt ervoor dat iedereen die in Nederland achter een primaire waterkering woont een bepaald basisbeschermingsniveau krijgt.

In regio's waar het beschermingsniveau hoger ligt dan volgens de norm noodzakelijk is, zal pas worden geïnvesteerd in versterking van waterkeringen als dat nodig is om te blijven voldoen aan de norm. Wel zal de huidige fysieke constructie van de keringen in stand worden gehouden, zodat er 'in fysiek opzicht geen achteruitgang is ten opzichte van de huidige situatie' (verslag Algemeen Overleg Waterveiligheid, juni 2013).

De keringen worden elke twaalf jaar getoetst. Wanneer blijkt dat een waterkering niet meer aan de veiligheidsnorm voldoet, worden maatregelen genomen. Daarbij staat 'preventie' voorop: de versterking van dijken, duinen of dammen. Alleen in specifieke situaties, waar versterking van de waterkering zeer duur of maatschappelijk zeer ingrijpend is, zijn slimme combinaties met ruimtelijke inrichting en/of rampenbestrijding mogelijk om hetzelfde beschermingsniveau te bereiken (NWP+). In een dergelijk geval kan een afwijkende

overstromingsnorm voor de kering worden afgesproken.

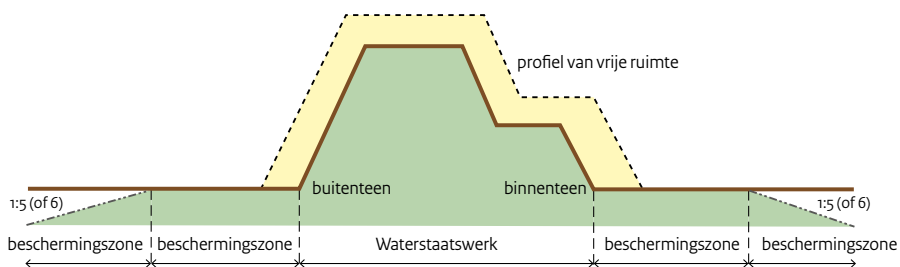
Uitgangspunt is dat versterkingen van de kust zoveel mogelijk met zandige maatregelen wordt gerealiseerd en zo min mogelijk met harde infrastructuur (zie verder onder B, kustfundament in evenwicht).

Dwarsprofiel van harde keringen

De waterkeringbeheerders hanteren verschillende zones voor het op orde houden van de huidige én toekomstige veiligheid. Deze zones zijn vastgelegd in een document waarin is omschreven waaraan waterkeringen naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen (de zogenaamde legger).

Het gaat om de volgende zones:

- *waterstaatswerk*
- *de beschermingszone*. Deze aan de waterkering grenzende zone is bedoeld om de stabiliteit van de kering te waarborgen. Ook onderhoudsstroken maken deel uit van deze zone.
- *het profiel van vrije ruimte* (ook wel bekend als *reserveringszone*). Dit is de vrij te houden ruimte voor het blijvend kunnen realiseren van de waterkerende functie van een kering, ook in de toekomst. Waterkeringen moeten immers periodiek kunnen worden verhoogd en verbreed, bijvoorbeeld om stijgingen van waterstanden, het inklinken van de waterkering en de ondergrond, en de gevolgen van klimaatverandering op te vangen. De uitgangspunten voor de bepaling van het profiel van vrije ruimte zijn in een aantal provincies vastgelegd in de provinciale verordeningen. Er wordt een onderscheid gemaakt in een profiel binnendijks en buitendijks. In het NWP+ vraagt het rijk aan de waterkeringbeheerders om de reserveringszones voor 200 jaar zeespiegelstijging te herzien op basis van de nieuwe normering. Het is nog te vroeg om in deze nieuwe beleidslijn een uitspraak te doen over het effect van de nieuwe normering op de omvang van de reserveringszone.

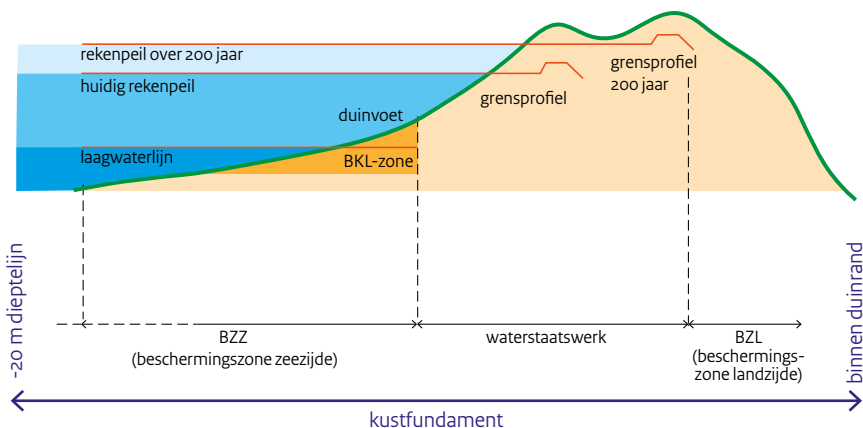
Figuur 3.2 Dwarsdoorsnede harde kering (bron: Unierichtlijn Legger Waterkering 2013)

Dwarsprofiel van zandige keringen

Bij duinen spelen essentieel andere mechanismen dan bij dijken. Welk gedeelte van een duin of van duinenrijen de functie van primaire waterkering vervult, is niet altijd even duidelijk. Wanneer bijvoorbeeld de eerste duinenrij niet voldoet (onder maatgevende omstandigheden), verschuift de lijn van de primaire waterkering naar de volgende duinenrij. In tegenstelling tot dijken, is bij duinen de hoeveelheid zand in het dwarsprofiel bepalend. Vanwege de natuurlijke processen (zandbeweging in de zee en vervolgens transport door de wind naar het duin) is de zone die van belang is voor een duin essentieel breder.

Voor de bepaling van de sterkte van een duin worden afslagberekeringen gemaakt. Eis is dat er een minimum duinprofiel (grensprofiel) overblijft onder normomstandigheden (zie figuur 3.3). De golfaanval leidt tot duinafslag. Het gedeelte van de duin dat door deze storm niet wordt aangetast, dient voldoende zand te bevatten. Daartoe is het grensprofiel gedefinieerd: dit profiel moet nog aanwezig zijn na normomstandigheden (een 'superstorm'). De berekening van de ligging van het kritieke grensprofiel wordt afgestemd op de ligging van het kritieke afslappunt.

Voor de bepaling van de reserveringszone voor de zeespiegelstijging dient te worden uitgegaan van een planperiode van 200 jaar met het meest ongunstige klimaatscenario. Als blijkt dat de reserveringszone niet kan worden ondergebracht in het bestaande duin, dan dient de strook achter het bestaande duin te worden voortgezet. De breedte van deze strook is afhankelijk van de hoogte die voor een later aan te brengen versterking wordt aangenomen. Deze is afhankelijk van de lokale situatie, zoals de aanwezigheid van bebouwing. De maximale breedte ontstaat bij het invoeren van de minimale hoogte, te weten de hoogte van het maatgevend grensprofiel over 200 jaar.

Figuur 3.3 Dwarsdoorsnede zandige kering (bron: Unierichtlijn Legger Waterkering 2013)

Meegroeiconcepten

Een manier om te anticiperen op de toekomst, is de toepassing van ‘innovatieve meegroeiconcepten’. Dit zijn combinaties van maatregelen voor de veiligheid van een kering en voor het gebruik en de inrichting van het gebied op, in en rondom die kering. Hiermee worden veiligheid en gebiedsontwikkeling in onderlinge samenhang ingevuld. Dat betekent dat er bij initiatieven rekening wordt gehouden met ingrepen die in de toekomst nodig of wenselijk zijn vanwege zeespiegelstijging, klimaatverandering en/of veranderde maatschappelijke wensen. Als partijen gezamenlijk kiezen voor een meegroeiconcept en in het ontwerp al rekening houden met toekomstige versterkingen en zeespiegelstijging, is het mogelijk niet nodig om het gehele profiel van vrije ruimte of reserveringszone te reserveren. Dit is ter beoordeling aan de waterkeringbeheerder.

3.3 Zandig systeem op orde

Zand vormt het fundament van de Nederlandse kust. Het dynamische zandige kuststelsel is de basis voor de duurzame veiligheid tegen overstroming van het achterland en is de drager van alle functies in het gebied.

De kust is echter onderhevig aan structurele erosie door een combinatie van zeespiegelstijging en zandtekort. Zonder interventie zou Nederland over de gehele kustlijn gemiddeld 1 meter per jaar kleiner worden. Daarom is ‘areaalbehoud’ in veel gebieden een belangrijk doel van het beleid. Dit gebeurt door middel van zandsuppleties, waarbij het zand zich zoveel mogelijk op een natuurlijke wijze kan verplaatsen. Het zand is bedoeld om op korte termijn de kustlijn te handhaven en op lange termijn het kustfundament in evenwicht te houden met de zeespiegelstijging. Een robuust zandig systeem biedt een stabiele basis voor de keringen, hetgeen belangrijk is om Nederland op de lange termijn veilig te houden (NWP+).

Handhaven

Sinds 1990 wordt in bijna heel Nederland de kustlijn gehandhaafd door middel van suppleties. Daarbij geldt de basiskustlijn als referentie; de ligging hiervan wordt uitgedrukt in een minimum hoeveelheid zand die in een bepaald stuk kust aanwezig moet zijn. Voor dammen, de meeste dijken en voor sommige natuurgebieden (zoals de uiteinden van enkele Waddeneilanden) is geen basiskustlijn vastgesteld. De komende tijd wordt verkend of er mogelijkheden zijn voor een verdere flexibilisering van de kustlijnhandhaving. Ofwel: op sommige plaatsen minder zand suppleren om de natuur haar gang te laten gaan en op andere plaatsen juist meer zand neerleggen, als dat gewenst is voor de kering, brede recreatiestranden of andere doelen (NWP+).

Kustfundament in evenwicht met de zeespiegelstijging

Het kabinet streeft verder naar een structureel evenwicht in het kustfundament, waarbij het voor suppleties gebruikte volume zand periodiek wordt aangepast aan de actuele zeespiegelstijging. Om het kustfundament in evenwicht te houden, wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van de natuurlijke dynamiek van het zandige systeem van de kust: zandbewegingen door golven, stroming en wind (SVIR). Uitgangspunt is dat eventuele maatregelen ten bate van de veiligheid zoveel mogelijk met zandige maatregelen worden gerealiseerd en zo min mogelijk met harde infrastructuur. Met ‘zacht waar het kan, hard waar het moet’ zijn op de lange termijn de veiligheid van het achterland, de functies in de kust, de dynamiek en de natuurlijke processen in het kuststelsel het beste gediend. Op termijn zal er meer suppletiezand dan nu nodig zijn, om een structureel evenwicht in het kustfundament te bereiken. Hoeveel zand er nodig is, is nog niet bekend. Om het inzicht in het gedrag van het zandige systeem te verbeteren, wordt het onderzoeks- en monitoringprogramma geïntensiveerd.

Dynamisch kustbeheer

Om de verstuiving van strandzand naar de duinen te bevorderen, verwacht het rijk van waterkering- en terreinbeheerders en van gemeenten en provincies dat ze waar mogelijk inzetten op ‘dynamisch kustbeheer’. Dit is een type beheer, waarbij meer ruimte wordt gelaten aan stuivend zand. Bij de kust betrokken partijen zullen gezamenlijk moeten afspreken waar dynamisch kustbeheer mogelijk en wenselijk is.

Dynamisch kustbeheer heeft een dubbeldoelstelling: enerzijds is de verstuiving van zand vanaf het strand naar de duinen belangrijk voor het in evenwicht houden van het duingebied met de zeespiegelstijging en voor het bevorderen van een veerkrachtige kust. Anderzijds draagt de verstuiving van vers strandzand bij aan de variatie aan (beschermde) habitats en soorten in het duingebied. De maatregelen in de praktijk variëren tussen het achterwege laten van stuifschermen of helmaanplant tot het graven van kerven in de zeereep, om doorstuiven van strandzand naar de achterliggende duinen te bevorderen. De afgelopen jaren is veel ervaring opgedaan met dynamisch kustbeheer. Voor beheerders zijn er hulpmiddelen beschikbaar, zoals een handreiking voor de toepassing van dynamisch kustbeheer.

4 Rollen en verantwoordelijkheden waterveiligheid

4.1 Wettelijk kader

Initiatieven moeten worden getoetst aan de Waterwet en het omgevingsrecht. De sectorale toets aan het kustbeleid is hiervan een onderdeel.

Waterveiligheid is uiteraard niet het enige belang in de kust; voor andere belangen wordt verwezen naar 1.4.

Waterwet

De Waterwet vormt het wettelijk kader voor de uitvoering van het kustbeleid voor wat betreft waterveiligheid en kustlijnonderhoud. De bepalingen van de Waterwet zijn bij algemene maatregel van bestuur uitgewerkt in het Waterbesluit. Dit besluit bevat onder andere regels over de primaire keringen die in beheer zijn bij het rijk. Ook bevat het besluit bepalingen over de wijze waarop de aanvraag om een watervergunning wordt gedaan. De bepalingen van de Waterwet en het Waterbesluit zijn bij ministeriële regeling uitgewerkt in de Waterregeling. De Waterwet blijft van kracht totdat de Omgevingswet in werking treedt, naar verwachting in 2018.

De Waterwet voorziet in beheersinstrumenten voor actief en passief beheer. De zorgplichten voor het in stand houden van de kustlijn (art. 2.7) en voor het veilig en doelmatig gebruik van waterstaatswerken (art. 5.3) zijn, naast de legger, belangrijke instrumenten voor het actief beheer van het kustfundament. Voor het passief beheer (reguleren van activiteiten van derden) is de watervergunning het belangrijkste instrument. Dat laatste betekent dat het bevoegd gezag een inhoudelijke beoordeling vanuit het waterveiligheidsbelang uitvoert bij de vergunningverlening van ingrepen of activiteiten in het kustfundament met een ruimtebeslag. Deze beleidslijn is gericht op het passief beheer en is daarin sturend. Rijkswaterstaat maakt voor de beoordeling van het waterveiligheidsbelang gebruik van de Beleidslijn kust, in combinatie met het Uitvoeringskader Vergunningverlening Kust.

Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Voor het uitvoeren van initiatieven in het kustfundament zal in veel gevallen ook een omgevingsvergunning nodig zijn. De gemeente en soms de provincie geeft deze vergunning af. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vormt hiervoor het kader. Deze wet bundelt 25 vergunningstelsels voor werkzaamheden in de fysieke leefomgeving. Daardoor is het mogelijk één geïntegreerde vergunning voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu aan te vragen. De omgevingsvergunning valt buiten het doel van deze beleidslijn; voor meer informatie wordt verwezen naar het Omgevingsloket.

4.2 Bevoegdheden

Het Bestuursakkoord Water (2011) omvat afspraken over de taakverdeling van het waterbeheer in Nederland. De taken worden verdeeld volgens het motto 'decentraal wat kan, centraal wat moet'. De Waterwet legt grotendeels vast hoe dit gebeurt.

Rijk

Het rijk (formeel de minister) is verantwoordelijk voor onderwerpen van nationaal belang zoals de waterveiligheid en het beheer van het hoofdwatersysteem. Het rijk heeft bijvoorbeeld de taak om normen te stellen voor de primaire waterkeringen en te zorgen voor het toetsingsinstrumentarium. De waterschappen en Rijkswaterstaat toetsen of de waterkeringen aan de normen voldoen. Vervolgens beoordeelt het rijk (de Inspectie Leefomgeving en Transport) de resultaten van deze toetsing.

Daarnaast heeft het rijk een stelselverantwoordelijkheid. Het rijk scheidt de kaders, mede op basis van Europese regels, en zorgt ervoor dat de decentrale overheden over afdoende middelen beschikken om hun wettelijke taken te kunnen uitvoeren.

Rijk als beheerder

Rijkswaterstaat als uitvoeringsorganisatie van het rijk beheert de rijkswateren, waaronder de Noordzee en de Waddenzee. Bovendien beheert Rijkswaterstaat 7 procent van de primaire waterkeringen. Voor deze keringen heeft Rijkswaterstaat een zorgplicht: de wettelijke taak om de primaire kering aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen (zie Kader zorgplicht primaire waterkeringen, 2014). Verder is Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor het onderhoud van het zandige kuststelsel door middel van suppleties.

Bij deze taken behoort de bevoegdheid tot het (al dan niet onder voorwaarden) verlenen van watervergunningen voor medegebruik van waterkeringen en van die delen van het kustfundament die onder de beheerverantwoordelijkheid van het rijk vallen.

Provincie

De provincie speelt op het regionale niveau de belangrijkste rol bij het beleid voor ruimtelijke en economische ontwikkelingen en natuur. De rol van de provincie is die van gebiedsregisseur. Deze regie houdt in het ontwikkelen van integrale gebiedsvisies op de ruimte, die worden vastgelegd in structuurvisies (zelfbindend) en in provinciale verordeningen (waarmee gemeenten rekening moeten houden bij het opstellen en uitvoeren van hun beleid). Bij het opstellen van ruimtelijke plannen in het kustfundament, neemt de provincie het Barro in acht. De inhoud van het Barro wordt aangepast aan deze beleidslijn. Als de belangen van lokale overheden op ruimtelijk gebied botsen met de provinciale belangen, is het aan de provincie om te reageren. Dat kan door middel van een zienswijze/ beroep, reactieve aanwijzing of een inpassingsplan.

De provincie stelt de kaders voor het regionale waterbeheer en voor het beheer van het grondwater. De provincies hebben een (grond)wettelijke verantwoordelijkheid ten aanzien van de waterschappen en voeren op basis hiervan toezicht uit op de waterschappen. In het kader van algemeen interbestuurlijk toezicht houden de provincies toezicht op de uitvoering van de taken door de gemeenten.

Gemeente

De gemeente draagt zorg voor een veilige en leefbare leefomgeving en is het eerste loket als het gaat om voorzieningen voor de burger. Gemeenten hebben taken in het ruimtelijke en sociale domein.

In het ruimtelijke domein gaat het om de ruimtelijke ontwikkeling van stad en platteland in brede zin, waarbij onder meer de afweging tussen milieu, natuur, water, economie en huisvesting een rol speelt. Dit beleid wordt vastgelegd in structuurvisies en bestemmingsplannen. Bij het opstellen van ruimtelijke plannen in het kustfundament neemt de gemeente het Barro in acht.

Gemeenten zijn verder verantwoordelijk voor het beoordelen van de veiligheid van buitendijkse gebieden en voor de communicatie hierover. Voor een eventuele evacuatie zijn het regionale beleidsplan en crisisplan van de gemeenten in een veiligheidsregio leidend.

De bestemmingsplannen en bijbehorende vergunningverlening zijn de instrumenten voor de buitendijkse ontwikkeling. Bestemmingsplannen kunnen eisen stellen aan de inrichting van buitendijkse gebieden om de gevolgen van hoogwater te beperken.

Waterschappen

De waterschappen beheren het merendeel van de primaire waterkeringen en hebben daarvoor een zorgplicht: de wettelijke taak om de primaire kering aan de veiligheidseisen te laten voldoen en voor het noodzakelijke preventieve beheer en onderhoud te zorgen.

Zij toetsen of de waterkeringen aan de normen voldoen, waarna het rijk de resultaten van deze toetsing beoordeelt. Ook zijn zij verantwoordelijk voor noodzakelijke versterkingen van de keringen.

Onderdeel van het beheer van de waterkeringen is de bevoegdheid tot het (al dan niet onder voorwaarden) verlenen van watervergunningen voor medegebruik van waterkeringen.

Waterschappen toetsen aanvragen aan de keur en de daarbij behorende beleidsregels.

Op veel plaatsen zijn de waterschappen samen met Rijkswaterstaat verantwoordelijk voor de afgifte van watervergunningen voor initiatieven op het strand. Rijkswaterstaat en waterschappen streven daarbij naar een eenduidige manier van uitvoeren.

Verantwoordelijkheden voor veiligheid in buitendijks gebied

In buitendijks gebied zijn bewoners en gebruikers zelf verantwoordelijk voor het treffen van maatregelen om gevolgen te beperken en dragen zij zelf het risico van waterschade.

De verantwoordelijkheid voor communicatie over waterveiligheid ligt bij gemeenten.

Gemeenten en provincies kunnen aanvullend beleid vaststellen voor de veiligheid in buitendijks gebied, bijvoorbeeld dat nieuwe woonbestemmingen niet toegelaten worden als de veiligheid beneden een bepaald niveau is.

De taken voor de bestrijding van risico's en rampen, waaronder overstromingen, liggen bij de lokale overheden. In geval van een crisissituatie kan opschaling plaatsvinden, met het rijk in een meer bepalende rol (NWP).

4.3 Samenloop van bevoegdheden

In het kustfundament hebben zowel Rijkswaterstaat als waterschappen bevoegdheden voor vergunningverlening. Artikel 6.17 van de Waterwet regelt de samenloop van bevoegdheden bij vergunningverlening voor een handeling of samenstel van handelingen in een watersysteem. Belangrijk uitgangspunt is dat voor de watervergunning één bevoegd gezag bestaat, ook al zouden voor een aangevraagde handeling of samenstel van handelingen twee of zelfs drie bevoegde bestuursorganen in beeld komen. Dit bevoegde gezag is niet alleen bevoegd voor de vergunningverlening, maar ook voor de handhaving en toekomstige wijzigingen van de vergunning.

De hoofdregel onder de Waterwet is dat het hoogst bevoegd gezag het bevoegde gezag is dat de aanvraag in behandeling neemt. Op deze regel kunnen de betrokken bestuursorganen een uitzondering maken. Ze kunnen gezamenlijk bepalen wie, in afwijking van de hoofdregel, het bevoegde gezag wordt. Als betrokken bestuursorganen hierover geen overeenstemming bereiken, geldt de hoofdregel.

De betrokken bestuursorganen die op grond van artikel 6.17 Waterwet niet bevoegd gezag zijn, hebben het recht om advies te geven over de aanvraag of het ontwerpbesluit.

Onder de omgevingswet zal de hoofdregel bij samenloop zijn dat het waterschap bevoegd gezag is. Hierop zijn uitzonderingen mogelijk.

5 Toetsen van initiatieven

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk vertaalt de doelen van het kustbeleid naar een raamwerk waaraan initiatieven binnen het kustfundament moeten voldoen: de voorwaarden op hoofdlijnen.

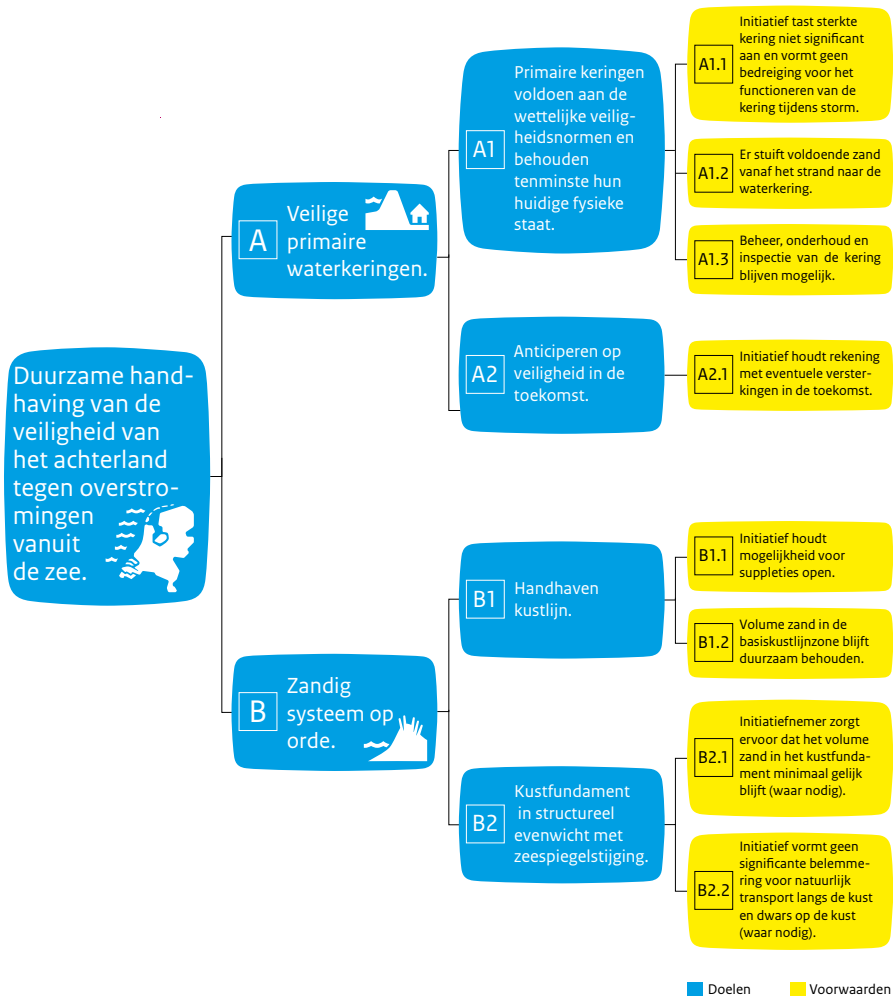
De voorwaarden worden op hoofdlijnen beschreven om de volgende redenen:

- Het sturen op einddoelen in plaats van op middelvoorschriften en procedures sluit aan bij de insteek van de nieuwe Omgevingswet (voorzien in 2018), waarin de overheid meer wil sturen op (eind)doelen in plaats van de nadruk te leggen op procedures.
- Het op hoofdlijnen beschrijven van de voorwaarden maakt regionaal maatwerk mogelijk; te veel detail kan het gesprek over meervoudig ruimtegebruik, meegroeiconcepten en andere innovatieve oplossingen belemmeren. Het bevoegd gezag kan de voorwaarden concretiseren, ten behoeve van het beoordelen van vergunningaanvragen. Het rijk zelf werkt hiervoor aan de actualisatie van het *Uitvoeringskader vergunningverlening kust*. Dit zal in 2015 gereed zijn. In dit kader worden de voorwaarden op zo'n manier uitgewerkt dat regionaal maatwerk mogelijk is.

In alle gevallen geldt dat het de verantwoordelijkheid is van de initiatiefnemer om aan het bevoegd gezag aan te tonen dat aan de gestelde doelen en randvoorwaarden wordt voldaan. Het bevoegd gezag toetst de aanvraag en velst het beslissende oordeel. De wijze waarop mogelijke consequenties worden ondervangen (of gecompenseerd), moet van te voren helder worden geregeld.

Als een initiatief leidt tot extra kosten voor versterkingen, waterkeringbeheer of kustbeheer, komen die ten laste van de initiatiefnemer. Bij de toepassing van meegroeiconcepten zullen betrokken partijen per geval een maatwerkafspraken maken over taken, verantwoordelijkheden en bekostiging.

5.2 Uitwerking beleidsdoelen in voorwaarden op hoofdlijnen

Figuur 5.1: Vertaling van doelen en subdoelen van het kustbeleid (voor waterveiligheid in voorwaarden aan initiatieven). Daarbij geldt dat de initiatiefnemer moet kunnen aantonen dat aan alle voorwaarden is voldaan en dat eventuele extra kosten voor versterkingen, waterkeringbeheer of kustbeheer ten laste komen van de initiatiefnemer.

5.3 Toelichting

Deze paragraaf licht de achtergrond en bedoelingen van de voorwaarden uit figuur 5.1 toe en geeft enkele voorbeelden. De toelichting is niet bedoeld als nadere regulering.

A1 Primaire keringen voldoen aan de wettelijke veiligheidsnorm en behouden ten minste hun huidige fysieke staat

A1.1 Initiatief tast sterkte kering niet significant aan en vormt geen bedreiging voor functioneren van de kering tijdens storm

Initiatieven in het kustfundament kunnen invloed hebben op de stabiliteit en erosiebestendigheid van de waterkering en op die manier de waterveiligheid aantasten. Daarom zijn ontwikkelingen alleen toelaatbaar als de primaire kering aan de wettelijke veiligheidsnormen blijft voldoen en de veiligheid naar het oordeel van de waterkeringbeheerder niet significant wordt aangetast.

Voor zandige keringen is het volume zand in de kering belangrijk, omdat dit voor een groot deel de sterkte van het duin bepaalt. De initiatiefnemer zal door middel van een afslagsom moeten aantonen dat het initiatief de sterkte van de kering niet significant aantast. Om ervoor te zorgen dat een bouwwerk het proces van afslag niet belemmert en ontgravingen niet leiden tot vermindering van het waterkerend vermogen, kunnen nadere voorwaarden worden gesteld. Verder kunnen aan de grootte en het materiaal van bouwwerken voorwaarden worden gesteld, om schade aan de kering tijdens storm of hoogwater te voorkomen.

A1.2 Er stuift voldoende zand vanaf het strand naar de waterkering

Na een storm moet een duin zich kunnen herstellen, doordat golven en wind zand in de richting van de duinen transporteren. Daarom geldt voor plaatsen waar de duinen smal zijn en een volume hebben dat net voldoende is om een maatgevende storm op te vangen, dat initiatieven op het strand en in de zeereep de mogelijkheid voor zandtransport naar de duinen niet significant mogen belemmeren.

De verstuuving van vers strandzand naar de zeereep is bovendien belangrijk voor een gezonde helmvegetatie. Zonder vers zand gaat de vitaliteit van de planten achteruit. Daarmee is instuivend zand belangrijk voor het beheer van de zeereep en beperkt het de beheerkosten.

De eisen die hieruit voortvloeien voor strandbebouwing (onder meer de onderlinge afstand tussen objecten in de bebouwing, de afstand van bebouwing tot duinvoet, de fundering, de vloerhoogte, de verplaatsbaarheid en de relatie tot het seizoen) vragen om maatwerk.

A1.3 Beheer, onderhoud en inspectie van de kering blijft mogelijk

De primaire waterkering moet zodanig kunnen worden beheerd dat de waterkerende functie van de kering behouden blijft. Daarom mag een initiatief inspectie, beheer en onderhoud niet belemmeren. Voor strandbebouwing kunnen hiertoe eisen worden gesteld

aan de ruimte rond en eventueel onder de bebouwing. Ook kan het nodig zijn om in de vergunning op te nemen dat het bouwwerk zo nodig moet worden verplaatst voor onderhoud van de kering.

A2 Anticiperen op veiligheid in de toekomst

A2.1 Initiatief houdt rekening met eventuele versterkingen in de toekomst

Als een kering niet meer aan de veiligheidsnorm voldoet, moeten maatregelen worden genomen om de kering weer aan de norm te laten voldoen. Nieuwe initiatieven moeten deze mogelijkheid openlaten, rekening houdend met een termijn van minimaal 50 jaar. Het is aan de waterkeringbeheerder om te beslissen of hij de toekomstige versterking zonder meerkosten (veroorzaakt door het initiatief) kan realiseren.

Mogelijk kunnen, in overleg met de waterkeringbeheerder, meegroeiconcepten worden toegepast. Als de afspraken over een meegroeiconcept voldoende zijn geborgd, dan is aan deze voorwaarde automatisch voldaan.

Voor eventuele verbeteringen die op lange termijn nodig zijn, moet de reserveringszone (het profiel van vrije ruimte) bruikbaar blijven. De begrenzing van de reserveringszone voor 200 jaar zeespiegelstijging is vastgelegd in de leggers van de waterkering. Mogelijk verandert de begrenzing in de toekomst, naar aanleiding van de nieuwe veiligheidsnormering. In voorkomende gevallen kan met de keringbeheerder worden afgesproken dat de reserveringszone gedurende een aantal decennia beschikbaar is voor bebouwing. Als is gekozen voor een meegroeiconcept en als die keuze voldoende is geborgd, kunnen de grenzen van de reserveringszones op de betreffende locatie mogelijk worden aangepast. Dat zal dan in het meegroeiconcept moeten zijn beschreven. Strandbebouwing moet worden verplaatst als dat voor versterking van de kering nodig is.

B1 Handhaven kustlijn

B1.1 Initiatief houdt mogelijkheid voor suppleties open

Goed beheer en onderhoud door middel van zandsuppleties zijn essentieel voor het behoud van het areaal van het kustgebied en voor duurzame waterveiligheid langs de kust. Dat betekent dat op plekken langs de Nederlandse kust waar de basiskustlijn is vastgesteld in principe zand moet kunnen worden gesuppleerd, zowel op het strand als op de onderwateroever. Initiatieven moeten ervoor zorgen dat de operationele uitvoering van zandsuppleties mogelijk blijft. Bij strandbebouwing kan hiertoe onder andere een minimale vloerhoogte worden vereist. Het is aan de beheerder om te beslissen of de toekomstige strandsuppletie zonder meerkosten (veroorzaakt door het initiatief) kan worden gerealiseerd.

B1.2 Volume zand in de basiskustlijnzone blijft duurzaam behouden

De ligging van de basiskustlijn wordt berekend aan de hand van het volume zand in de basiskustlijnzone (de zogenaemde 'reken-schijf' of BKL-schijf, zie figuur 3.4). Voor nieuwe

initiatieven geldt de voorwaarde dat de gemiddelde hoeveelheid zand in de basiskustlijnzone minimaal gelijk moet blijven. Zandverplaatsingen mogen plaatsvinden binnen hetzelfde dwarsprofiel (in de richting loodrecht op de kust) zolang de hoeveelheid zand die uit de BKL-schijf wordt gehaald of daarbinnen wordt verplaatst, in dezelfde orde van grootte blijft als de natuurlijke variatie van de kust. In dat geval is er voor het onderhoud van de kustlijn geen probleem te verwachten.

In de Waterregeling is aangegeven hoeveel zand er zonder vergunning verplaatst mag worden op het strand. Als er een overmaat aan zand in een kustprofiel aanwezig is of de natuurlijke dynamiek erg groot is, kan de waterbeheerder eventueel meer zandverplaatsing toestaan. Daarvoor is een vergunning nodig.

B2 kustfundament in structureel evenwicht met zeespiegelstijging

B2.1 initiatiefnemer zorgt ervoor dat het volume zand in het kustfundament minimaal gelijk blijft (waar nodig)

Deze voorwaarde sluit aan op de vorige voorwaarde (zandbalans basiskustlijn blijft op orde), maar geldt voor de bredere zone van het kustfundament. Vanuit het principe ‘adaptief deltamanagement’ moet het kustfundament zodanig op orde blijven dat op lange termijn (honderden jaren) het achterland beschermd blijft tegen overstromingen. Het kustfundament vormt daarbij de basis voor stabiele waterkeringen.

Voor nieuwe initiatieven geldt dat de hoeveelheid zand in het kustfundament waar nodig op peil moet blijven. De toevoeging ‘waar nodig’ betekent dat deze eis niet van toepassing is in delen van het kustfundament die geen functie hebben voor langetermijnveiligheid (te bepalen door de minister, na consultatie van de betrokken overheden).

Dat betekent dat waar nodig nieuwe initiatieven per saldo neutraal of positief moeten bijdragen aan de zandbalans in het kustfundament. Initiatiefnemers moeten eventueel zandverlies compenseren binnen een bepaald gebied.

B2.2 Initiatief vormt geen significante belemmering voor natuurlijk transport langs de kust en dwars op de kust (waar nodig)

Om het kustfundament in duurzaam evenwicht te houden met zeespiegelstijging, moeten stroming, golven en wind (suppletie)zand zoveel mogelijk kunnen transporteren en afzetten. Daarom moeten initiatieven de mogelijkheid van transport langs en dwars op de kust zoveel mogelijk openhouden.

Zeker in gebieden waar de kust dynamisch wordt beheerd, mogen initiatieven de verstuijing van zand naar de duinen niet significant belemmeren. De minister zal, na consultatie van de betrokken overheden en beheerders, bepalen waar natuurlijk transport langs en dwars op de kust mogelijk en nodig is. Dit wordt bij voorkeur vastgelegd in een kaart waarop de gezamenlijke overheden aangeven waar dynamisch kustbeheer belangrijk is voor langetermijnveiligheid en voor natuur. Die gebieden zullen overigens grotendeels samenvallen met Natura 2000-gebieden.

Voor strandbebouwing kunnen hier voorwaarden worden gesteld conform A1.2. Wat betreft bouwwerken in de duinen kunnen gebieden worden bepaald waar grote dynamiek gewenst is en bouwwerken niet zijn toegestaan (behoudens initiatieven met groot maatschappelijk belang die niet ergens anders kunnen worden gerealiseerd) en gebieden met beperkte dynamiek, waar maatwerk mogelijk is.

Deze voorwaarde komt in plaats van het 'nee, tenzij'-beginsel in de Beleidslijn kust 2007. Daarin was zowel het dynamisch kustbeheer als de ruimtelijke kwaliteit reden om buiten bebouwd gebied geen bouwwerken toe te staan, op enkele uitzonderingen na. In de Beleidslijn kust 2015 is ruimtelijke kwaliteit geen onderwerp meer. De bedoelde kaart heeft dus een belangrijke functie. Bij de vaststelling van de beleidslijn wordt als initiële kaart (versie 0) gehanteerd: het gehele kustfundament minus de bebouwde gebieden minus de dammen.

Voor het opstellen van een landelijke kaart (versie 1.0) is onderzoek en overleg nodig over de mogelijkheid en wenselijkheid van dynamisch kustbeheer langs de kust. Gezien de complexiteit van dit onderwerp, wordt een 'groeimodel' gehanteerd waarbij lokaal betrokken beheerders en het ministerie van Infrastructuur en Milieu afspraken maken over dynamisch kustbeheer in een specifiek gebied. Zodra er overeenstemming is bereikt, gelden de gebiedskaarten als uitgangspunt voor vergunningverlening.

Op grond van deze kaarten wordt uiteindelijk een landelijke kaart (versie 1.0) vastgesteld.

Bijlage: Begrippenlijst

Beschermingszone	Aan een waterstaatswerk grenzende zone, waarin ter bescherming van dat werk voorschriften en beperkingen kunnen gelden (Waterwet).
Bevoegd gezag	Tot verlening van een watervergunning bevoegd bestuursorgaan (Waterwet).
Breed duin	Een duin dat een zandvolume heeft dat ruim meer is dan nodig is om een maatgevende storm op te vangen. De Waterwet en onderliggende documenten definiëren wat de maatgevende storm is.
Buitendijks gebied	Het waterstaatswerk en het gebied zeewaarts daarvan; hier gelden geen wettelijke veiligheidsnormen.
Dynamisch kustbeheer	Dynamisch kustbeheer kan worden omschreven als 'het beheer dat gericht is op het dynamiseren van de buitenste duinen om het natte en droge deel van de kust met elkaar te verbinden'. Met andere woorden: een zodanig beheer dat zee en wind de ruimte hebben om sediment te verplaatsen. Daardoor kan het kustfundament meegroeien met de stijgende zeespiegel en ontstaat een natuurlijker kustlandschap met een grotere diversiteit aan habitats, flora en fauna (Deltares, 2011).
Initiatieven	Alle activiteiten en het maken van werken die van invloed kunnen zijn op waterveiligheid en onderhoud van de kust; dat kunnen bouwwerken zijn, maar ook evenementen, buisleidingen, ontgrondingen etc. . Onder initiatieven wordt tevens verstaan het aanvragen van een nieuwe vergunning voor een bestaand werk.
Kustfundament	Het kustfundament omvat het gehele zandgebied, nat én droog, dat in zijn totaliteit van belang is als drager van functies in het kustgebied. Het kustfundament wordt zeewaarts begrensd door de doorgaande NAP -20 meter lijn (20 meter onder Normaal Amsterdams Peil). Aan de landzijde omvat het kustfundament alle duingebieden én alle daarop gelegen harde zeekeringen. De landwaartse grens valt bij smalle duinen en dijken samen met de grens van de waterkering, uitgebreid met de ruimte-reservering voor tweehonderd jaar zeespiegelstijging. Daar waar de duinen breder zijn dan de waterkering valt het gehele duingebied binnen het kustfundament (SVIR). De landwaartse grens van het kustfundament is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro, art. 2.3.1. Lid 1).
Legger	De beheerder draagt zorg voor de vaststelling van een legger, waarin is omschreven waaraan waterstaatswerken naar ligging, vorm, afmeting en constructie moeten voldoen. Van de legger maakt deel uit een overzichtskaart, waarop de ligging van waterstaatswerken en daaraan grenzende beschermingszones is aangegeven.
Profiel van vrije ruimte	De ruimte als vastgelegd in de legger ter weerszijden van, boven en onder een waterstaatwerk of een toekomstig waterstaatswerk, die naar het oordeel van de beheerder nodig is voor toekomstige verbeteringen (modelkeur, 2013).
Reserveringsstrook	Zie profiel van vrije ruimte.
Smal duin	Een duin met een volume zand dat net voldoende is om een maatgevende storm op te vangen. De Waterwet en onderliggende documenten definiëren wat de maatgevende storm is. Ook waterstaatswerken met aaneengesloten (buitendijkse) bebouwing vallen onder de definitie 'smal duin'.
Zeereep	Meest zeewaarts gelegen rij duinen.

Colofon

Dit is een uitgave van het ministerie van Infrastructuur en Milieu

Meer informatie kunt u vinden op:

www.rijksoverheid.nl/ministeries/ienm

www.helpdeskwater.nl (Hier kunt u ook een pdf-versie downloaden)

Tekst:

Bureau Landwijzer, Driebergen

Vormgeving en realisatie

Mijs Cartografie en Vormgeving, Rotterdam

Infographics

Rikkers Infographics, Den Haag

Fotografie

Tineke Dijkstra

Anton Mijs

Marcel Kentin Photography

Rob Poelenjee

Den Haag, juni 2015

Ons Water is de publiekscampagne om Nederlanders meer waterbewust te maken. We zijn nooit klaar met ons water. Kijk op www.onswater.nl voor informatie, verhalen en tips.

Ons Water is een initiatief van het ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat, Unie van Waterschappen, IPO, VNG, Vewin en de Deltacommissaris.

verder met ons water